

«Ik wil niet meer terug»

NAIROBI Meer dan 13,4 miljoen inwoners van de Hoorn van Afrika zijn getroffen door hongersnood. Honderdduizenden vluchtelingen zijn volledig afhankelijk van internationale hulp. Metro bezocht een van de vluchtelingenkampen in Kenia.

De voedselschaarste die Oost-Afrika in haar greep heeft, wordt met de dag erger. Onder druk van de droogte en de burgeroorlog in Somalië is de graanprijs pijlsnel de hoogte ingeschoten, met maar liefst 240% in het zuiden van het land. En ook in de buurlanden (Ethiopië, Eritrea, Kenia en Djibouti) kunnen heel wat inwoners niet voldoende eten kopen door de sterke prijsstijgingen.

Bijna 440.000 mensen zijn op de vlucht voor de voedselcrisis en vonden opvang in het gigantische kamp in Dadaab, op 80 km van de Somalische grens. «Vanaf 2008 begon de voedselsituatie aanzienlijk te verslechteren. Vandaag zoeken steeds meer mensen hun toevlucht in de kampen. Alleen al voor Dadaab registreren we tussen de 1.300 en 1.500 nieuwe vluchtelingen per dag», vertelt Stéphanie Perham, verantwoordelijke van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen. Dat is het VN-agentschap dat de organisatie van het kamp superviseert. Er stromen zoveel vluchtelingen toe, dat Dadaab is uitgegroeid tot de derde grootste stad van Kenia. En het kamp heeft net twee nieuwe uitbreidingen geopend. In totaal vangt Kenia momenteel zowat 600.000 vluchtelingen op.

TIEN DAGEN STAPPEN

In het gebouw waar de nieuwe vluchtelingen worden ontvangen, vult Mame Tirmiro Ahmed het inschrijvingsformulier in. «Ik heb tien dagen gestapt met mijn vijf kinderen», vertelt de 30-jarige Somalische. «Een van hen is onderweg gestorven, aan de gevolgen van diarree. Maar we konden onmogelijk nog thuis blijven, we hadden geen eten meer.» Van zodra ze ingeschreven is, brengt ze haar kinderen naar een medisch team. Medewerkers van het Wereld Voedselprogramma (WFP, een agentschap van de VN) zoeken naar de allerswaksten.

«Tussen 30% en 40% van de kinderen is ondervoed», legt Joséphine Mahiga-Janabi uit, de plaatselijke verantwoordelijke van het WFP. «Ze zullen een voedingsprogramma volgen op basis van koekjes met een hoog energiegehalte en arachidedeeg», vertelt ze. De andere vluchtelingen krijgen elke acht dagen een voedselpakket. Doorgaans met maïs, soja of rijst en een beetje olie.

Voor de vluchtelingen die onder de bescherming staan van de VN Vluchtelingenorganisatie (UNHCR) lijkt het ergste achter de rug. Er zijn scholen geopend, waardoor velen voor het eerst naar de klas kunnen. Iets wat in Somalië verboden was. Maar hun toekomst blijft moeilijk te voorspellen. «Ik wil niet terug naar Somalië», zegt Falastiin in perfect Engels. Ze is een jong meisje van 15. «Ik ben hier toegekomen met mijn ouders. Waar wij woonden waren er gevechten. Misschien kan ik hier wel naar de middelbare school, en later werk vinden», hoopt ze.

CRUCIALE HULP

Een deel van de bewoners van het kamp werkt. Sommigen hebben kleine kraampjes opgesteld, waar ze een paar tomaten en wat waspoeder verkopen, om de basisvoorziening van de Verenigde Naties aan te vullen. «Maar we hebben niet veel klanten», betreurt Ali, een Somaliër die hier zes maanden geleden aankwam. «De mensen hier hebben geen geld. Het zijn vooral de medewerkers van de ngo's

die zich iets kunnen permitteren.» Een aantal kampbewoners werkt in de dagelijkse organisatie van het kamp, hetzij in de bouw, hetzij in de beveiliging, of als hulp in de dagelijkse werking van de ngo's. Maar van een werkvergunning, waarmee ze zich in een andere regio van het land kunnen vestigen, is voor hen geen sprake.

De Keniaanse overheid had uit vrees voor een te grote toevloed aan vluchtelingen aanvankelijk de grens met Somalië gesloten. Uiteindelijk heeft ze die beslissing moeten terugdraaien, omdat ze moeilijk om te zetten was in de praktijk. Nu hoopt de regering dat ze de vluchtelingenstroom onder controle kan houden dankzij de internationale hulp. «De Keniaanse overheid heeft wel degelijk inspanningen gedaan», relateert een analist. «Heel wat vluchtelingen zijn in het land aangekomen. Weinig regeringen zouden zo open staan tegenover zo'n situatie. Des te meer omdat wordt gevreesd dat de strijders van al-Shabaab (een Somalische moslimmilitie die beweert onder al-Qaeda te opereren, red.) hier zullen infiltreren.»

België heeft beslist 3 miljoen vrij te maken voor de Hoorn van Afrika. Tijdens het bezoek aan het kamp van Dadaab ondersteunde minister van Ontwikkelingssamenwerking Olivier Chastel dat «die 3 miljoen in de eerste plaats bestemd is voor de gezondheidszorg en voor de scholing van de kinderen». In deze context is internationale hulp van cruciaal belang. Nochtans hebben de VN slechts 1,5 miljard dollar gekregen, terwijl minstens 2,5 miljard dollar nodig is om de huidige noden te lenigen.

En aan het tempo waaraan de crisis verergert, kan de situatie snel oncontroleerbaar worden. In Dadaab zal het aantal vluchtelingen tegen het eind van het jaar de kaap van de 500.000 overschrijden. «En als dat gebeurt, wat doen we dan?», vraagt Lourdes Ibarra, een verantwoordelijke van het Wereld Voedselprogramma zich luidop af.

Camille Goret